

Lisans Öğrenimi Sürecinin Mesleğe Hazırlamadaki Yeterliliğine İlişkin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Görüşleri*

Mehmet YANIK¹ , Tarık BALCI[†] , Zekeriya GÖKTAŞ¹

¹Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimler Fakültesi, Balıkesir.

Araştırma Makalesi

Gönderi Tarihi: 06/04/2025

Kabul Tarihi: 29/09/2025

Online Yayın Tarihi: 31/01/2026

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda lisans öğrenimi sürecinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği mesleğine hazırlamadaki yeterliğini incelemektir. Durum çalışması deseninin kullanıldığı araştırmaya Türkiye’de bir devlet üniversitesinde son sınıfta öğrenim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programı öğrencileri (dört kadın-dört erkek) dahil edilmiştir. Odak grup görüşmesi ile toplanan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular; (i) Mesleki bilgi, (ii) mesleki beceri ve (iii) öneriler olmak üzere üç tema altında düzenlenmiştir. Çalışmaya dahil edilen öğretmen adayları, öğretim metodolojileri (yöntem/stil, model ve yaklaşımlar) ve öğrencilerin derse aktif katılım sağlayabilme konularında lisans öğrenimi sürecini mesleğe hazırlamada yeterli görürken, özellikle mevzuat bilgisi, öğretmeyi öğrenme, bireysel farklılıklara sahip öğrencilere uygun öğrenme ortamı oluşturabilme, sınıf yönetimi ve ölçme-değerlendirme gibi konularda yetiştirme süreçlerinin yetersiz kaldığını ve bunun ileriki mesleki deneyimlerinde sorun olabileceği yönünde görüşler belirtmişlerdir. Ayrıca, ders kaynaklarının güncelliği, derslerde öğrenci-öğretim elemanı etkileşimi ve bilgi-beceri öğretmeni adaylarına kazandırma yolları gibi hususlarda çeşitli öneriler bildirmişlerdir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirmede lisans öğrenimi sürecinin kısmen yeterliliği görülürken eksikliği bildirilen başlıkların bireysel ve kurumsal kaynaklı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmen adayı, Öğretmen yetiştirme, Lisans öğrenimi

PETE Students’ Opinions on the Adequacy of the Undergraduate Education Process in Preparation for the Teaching Profession

Abstract

The purpose of this study was to examine the adequacy of the undergraduate education process in preparing pre-service teachers for the profession of physical education and sports teaching, based on the opinions of pre-service teachers. The study, which used a case study design, included students (four female and four male) enrolled in the final year of a bachelor's degree program in physical education and sports teaching at a state university in Türkiye. Content analysis was used to analyze the data collected through focus group interviews. The findings of the study were organized under three themes: (i) professional knowledge, (ii) professional skills, and (iii) recommendations for improving the quality of undergraduate education. Pre-service teachers included in the study consider Physical Education Teacher Education (PETE) period sufficient in preparing them for the profession in terms of teaching methodologies (method/style, model, and approaches) and enabling students to actively participate in class. However, they have expressed concerns that their training processes are insufficient in areas such as legislation knowledge, learning to teach, creating a learning environment suitable for students with individual differences, classroom management, and assessment, and that this could lead to problems in their future professional experiences. In addition, they reported various suggestions regarding issues such as the currency of course materials, student-teacher interaction in classes, and ways to acquire knowledge and skills for pre-service teachers. Based on the results obtained from the study, while the PETE period was found to be partially adequate in educating physical education teachers, it was seen that the deficiencies reported were due to individual and institutional factors.

Keywords: PETE students, Teacher education, Undergraduate education

[†] Sorumlu Yazar: Tarık Balcı, E-posta: baun.tarikbalci@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim, günümüzde en çok tartışılan alanlardan biri olmaya devam etmektedir. Eğitim politikaları, sistem tartışmaları, programların içeriği ve okulların niteliği gibi değişkenler sürekli gündemde kalmakta; bu dinamik sürecin en temel unsurlarından birini ise “öğretmen” oluşturmaktadır (Yılmaz ve Esentürk, 2021). Öğretmenlerin niteliğini şekillendiren önemli unsurun ise, onları yetiştiren kurumların niteliği olduğu öne sürülmektedir. Bu kurumların yürüttüğü programların içeriğinin, çağa uygunluğunun, sahip oldukları fiziki imkânlar ve donanım ile öğretim kadrosunun mesleki yeterliklerinin, mezun olan öğretmenlerin mesleki yeterlilik ve kalitesini etkilediği belirtilmektedir (Uğraş ve Güllü, 2019). Dolayısıyla, öğretmen yetiştirme sisteminin tüm unsurlarının düzenli biçimde değerlendirilmesi ve günümüz ile geleceğin gereksinimlerine uygun nitelik ve nicelikte öğretmenler yetiştirebilmek amacıyla sürekli olarak geliştirilmesi önemlidir (Atanur-Başkan ve ark., 2006).

Eğitim sürecinin içerisinde öğretmenlerin öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra yaşamda karşılaşılabilecekleri problemler karşısında çözüm geliştirmelerinde, manevi ve evrensel değerleri benimsemelerinde etkileri oldukça fazladır. Öğretmenlik mesleğine gerekli önemin verilmesi, sistemin üstün düzeyde ve nitelikli çalışmasına katkı sağlayacağı gibi toplumun kalkınmasını, gelişmesini ve nitelikli insan gücünün yetişmesini etkileyecektir (İra, 2004). Dolayısıyla, mesleki alanda kendisini geliştirmiş, donanımlı öğretmenler yetiştirilmesi gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlik yeterlilikleri belgesi de (MEB, 2017) bu konuda önemli bir referans kaynağıdır. Bu belgede öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki bilgi ve beceriler, tutum ve değerler açıkça belirtilmiştir. Bu kapsamda öğretmenler; alan bilgisi, öğretim programlarını anlama ve uygulama, öğrenci gelişimini izleme, etkili iletişim kurma, ölçme ve değerlendirme yapma, öğrenme ortamlarını yönetme gibi yeterlik alanlarında yetkin olmalıdır. Ayrıca etik ilkelere bağlılık, sürekli mesleki gelişim ve öğrenci merkezlilik de öğretmenlik mesleğinin temel bileşenleri arasında yer almaktadır.

Öğretmenin niteliğini belirleyen önemli etmenlerden biri lisans öğrenimini gerçekleştirdiği kurumdur. Öğretmen adayları eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programlarında ya da diğer fakültelerin pedagojik formasyon eğitimi alması ile yetiştirilmektedir. Bunun yanında spor bilimleri (beden eğitimi ve spor) ve güzel sanatlar (müzik, resim) gibi özel yetenek ile öğrenci alan yüksekokul/fakültelerde kendi alanlarında öğretmen yetiştirebilmektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmen adayları öncelikle Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) girmeli ve ilk 800 bin kişi içerisinde yer almalıdır. Bu sıralamada yer alan adaylar öğretmen yetiştiren üniversiteleri tercih etme imkânına ulaşılır. Adayların seçimi ilgili başvuru şartlarını sağlayan adaylar arasında yapılan Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) koordinatörlüğünde Özel Yetenek Sınavı (ÖZYES) özel yetenek sınavı sonuçlarına göre yapılmaktadır (ÖSYM, 2025).

Beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştiren kurumlar ülke genelinde ortak bir program ile yürütülmektedir. Bu program genel kültür, meslek bilgisi ve alan eğitimi olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK), güncel Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı, öğretmen adaylarının alan bilgisi, pedagojik yeterlilik, iletişim becerisi, teknoloji kullanımı, etik sorumluluk ve sürekli gelişim gibi çok yönlü yeterliliklere sahip bireyler olarak yetiştirmelerini hedeflemektedir. Program kapsamında

adayların spor bilimlerine dayalı kuramsal ve uygulamalı bilgiye sahip olmaları, etkili öğretim yöntemlerini kullanmaları, öğrenciyle sağlıklı iletişim kurmaları ve teknolojiyi eğitim süreçlerinde verimli şekilde entegre edebilmeleri beklenmektedir. Ayrıca, araştırma yapabilen, eleştirel düşünebilen ve mesleki etik değerleri benimseyen bir öğretmen profili oluşturulması amaçlanmaktadır (YÖK, 2018). 2018 yılından bu yana yürürlükte olan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı dikkate alınacak olursa da beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin alan bilgisine hâkim olmaları beklenmektedir. Öğretim programını uygulamakla yükümlü olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden, temel hareketler, spor branşları ve sağlıklı yaşam konularında bilgi sahibi olmaları beklenmektedir ve bu bilgileri öğrencilerin gelişim düzeyine uygun şekilde derslerde uygulamaları önem arz etmektedir. Öğrencilerin gelişimini takip etmek için ise uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanarak elde edilen sonuçları öğretimi iyileştirmek amacıyla değerlendirmek de beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin temel görevlerindendir (MEB, 2018). Diğer yandan, SHAPE America (2017) tarafından belirlenen öğretmen yeterliliklerine göre, öğretmenlerin alan bilgisine hâkim olması, öğrencilerin gelişimine uygun öğretim planlayabilmesi, etkili öğretim yöntemleri uygulayabilmesi ve ölçme-değerlendirme süreçlerini yönetebilmesi beklenmektedir. Ayrıca, kapsayıcı öğrenme ortamı oluşturma, öğretim teknolojilerini etkili kullanma ve sürekli mesleki gelişim sağlama da yeterlilik alanları arasında yer almaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının lisans öğrenimi aracılığı ile mesleki yeterlilikleri ne düzeyde elde ettiklerinin onların görüşlerinden incelenmesi hem alan bilgisi hem de meslek bilgisi açısından nitelikli öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde önem arz etmektedir. Bu çalışma kapsamında lisans öğrenimi sürecinin mesleki bilgi ve mesleki becerileri kazandırmadaki yeterliği, öğretmen yetiştirme lisans programlarının en önemli paydaşlarından biri olan öğretmen adaylarının gözünden değerlendirilmiştir. Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların, alanında nitelikli beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yetiştirilmesi açısından ilgili literatüre yansıtıcı bilgi sunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının lisans öğrenimi sürecinin mesleğe hazırlamadaki yeterliğine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlandığından, bir sistemin nasıl çalıştığı hakkında toplanan verilerin derinlemesine incelenmesi ve betimlenmesi olarak tanımlanan (Chmiliar, 2010; Merriam 2018) durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Evren-Örneklem

Çalışma kapsamında odak grup görüşmesine dâhil edilen beden eğitimi ve spor öğretmen adayları, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programında son sınıfta öğrenim görenlerden oluşmaktadır. Çalışmaya dâhil edilecek katılımcıların seçiminde amaçsal örnekleme yöntemleri içerisinde ele alınan ve odak grup görüşmesi kullanımı açısından da etkili görülen benzeşik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu kapsamda, çalışmaya dâhil edilen beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının belirlenmesi amacıyla genel

ağırlıklı not ortalamalarının kayıtlı oldukları sınıfın ortalamasına oranla yüksek olması (>3.00; katılımcılar arasında en düşük ortalama 3,29 iken en yüksek 3,72'dir) ve dört yıllık lisans öğrenimi sürecinde derslere yüksek oranda katılım gösteren kişiler olmaları dikkate alınmış olup bu özelliklere sahip, son sınıfta öğrenim gören gönüllü dört kadın ve dört erkek öğretmen adayı odak grup görüşmesine dâhil edilmiştir. Çalışma kapsamında ilgili örneklem seçim ölçütlerini sağlayacak öğretmen adaylarının sekiz dönem boyunca almış oldukları derslerin içeriğine nispeten daha hâkim oldukları düşünülmüş ve dolayısı ile görüşme sorularını yanıtlarken daha nesnel değerlendirmede bulunacakları beklenmiştir. Katılımcılar; Aslı, Arda, Gamze, Faruk, Hasan, Sena, İnci ve Murat gibi takma isimlerle kodlanmıştır. Katılımcılardan üçünün yaşı 22 iken, ikisinin 23, ikisinin 24 ve birinin ise yaşı 25'tir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları alan deneyimi olan araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Bu araştırmacılar, beden eğitimi ve spor bölümünde görev yapan öğretim üyeleridir. Bölümde lisans-lisansüstü düzeyde yürüttükleri dersler ağırlıklı olarak alan ve meslek dersleridir. Çeşitli nitel araştırma deneyimleri ve konu ile ilgili uzmanlıkları bulunmaktadır. Sorular hazırlanırken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerinden faydalanılmıştır. Hazırlanan soruları bir alan uzmanı tarafından görüşmenin niteliğine uygunluğu açısından değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan odak grup çalışması, benzer yapılardan gelen ve benzer tecrübeleri yaşamış bireyleri bir araya getirerek onları etkileyen temel konular üzerine grup mülakatı yapılmasına dayanmaktadır (Neuman ve Robson, 2014). Çalışmada odak grup görüşmesi, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi yarıyıl sonu sınav haftasının sona ermesinin ardından, 03-07 Haziran 2024 haftasında gerçekleştirilmiştir. Sekiz öğretmen adayı ile yürütülen görüşme, yaklaşık 180 dakika sürmüş (Yarım saat ara ile iki oturum) ve veri kaybını önlemek adına ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeyi yöneten kolaylaştırıcı, beden eğitimi ve spor bölümünde görev yapmaktadır. Daha önce birçok nitel çalışma ve görüşme yürütmüştür. Akademik çalışma alanı beden eğitimi ve spor pedagojisi üzerinedir. Lisans ve lisansüstü düzeyde öğretim metodolojileri üzerine dersler yürütmektedir.

Araştırma Yayın Etiği

Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik ilkelerin ihlal edilmemesine büyük özen gösterilmiş ve ahlaki kurallara bağlı kalınmıştır. Çalışma için etik kurul onayı Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (31 Mayıs 2024-2024/05) ile alınmıştır. Katılımcılar görüşme öncesi gönüllü olur formunu doldurmuş, toplantı öncesi ses kaydı alınacağı bilgisi sunulmuş ve onayları alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma içerik analizi olarak desenlenmiştir. İçerik analizi katılımcılarla yapılan görüşmeye ait metinlerin kategorilere ayrılması ve kurallar dâhilinde kodlar oluşturulması tekniği olarak tanımlanır (Büyüköztürk ve ark., 2008; Fraenkel ve Wallen, 2011). Bu amaçla yapılan görüşmeye ait ses dosyalarının dökümü yapılmış, metinlerde yer alan benzer kavram

ve temalar daha kolay anlaşılması ve yorumlanabilmesi için bir araya getirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada katılımcıların görüşlerini net bir şekilde belirtmek amacıyla alıntılara yer verilmiştir. Elde edilen kodlar benzer kategorilerin altında birleşmiş ve temalar oluşturularak bulgular bölümünde gösterilmiştir. Tablo 1’de temalar ve araştırmacı kodlamalarına ilişkin örnekler sunulmuştur.

Tablo 1. Temalar, araştırmacı kodlamaları ve örnek ifadeler

Tema Tanımı	Örnek İfadeler	Araştırmacı Kodlaması
Mesleki bilgi kazandırmada lisans öğreniminin yeterliği hakk. görüşler	<i>“Ben bu derslerin verimli geçtiğini düşünüyorum...Ben bu konuda kendimin verimli olacağını düşünüyorum...”</i>	Yeterli
	<i>“Şimdi ben basketbol, voleybol, hentbol aldım...Basketbolda X Hoca girdi. Online’da çok bir verimli işleyemedik. Ama voleybolda Y Hoca... Ve hentbolda bana Z Hoca geldi. Y Hoca bana öğrenciye nasıl öğretildiğini gösterdi...O konuda çok iyi. Z Hoca da yine aynı şekilde...Uzaktan olan sadece basketbol konusunda sıkıntı var. Sıfır değil...”</i>	Çoğunlukla yeterli
	<i>“Farkındalık yaşadığım bir ders fakat biz öğretebilir miyiz noktasında eksiklerim olduğunu düşünüyorum. ...Evet varım diyemem. Kısmen.”</i>	Kısmen yeterli
	<i>“Ritim, dans, halk oyunları hocaların gerçekten bir beden öğretmenleri oldukları için...iyi bir bilgi sahibiyim...Ama bazı konular hakkında hiç bilimiz yokken bazı konular hakkında tam bilimiz olduğunu düşünüyorum...”</i>	Çoğunlukla yeterli değil
	<i>“...kesinlikle dersler çok düz geçti. Öğrenci güdülenmedi, yani keyifli hale getirilmedi...”</i>	Yeterli değil
Mesleki beceri kazandırmada lisans öğreniminin yeterliği hakk. görüşler	<i>“Lisans eğitiminde aldığım bilgilerle ben bunu yapabileceğimi düşünüyorum...Lisans eğitimim sonucunda yapabileceğime inanıyorum.”</i>	Yeterli
	<i>“Lisans eğitiminde aldığım bilgilerle ben de bunu yapabileceğimi düşünüyorum. Her ne kadar teorik konuda da kendimi eksik bulsam da...Lisans eğitimim sonucunda yapabileceğime inanıyorum.”</i>	Çoğunlukla yeterli
	<i>“Ben bu bilgileri kullanabileceğimi düşünüyorum. Yani şöyle, benim mesleki bilgi olarak konuştuğumuzda eksik olduğum dersler var...Eksiklerim olsa da dersimi işleyebileceğimi düşünüyorum ben.”</i>	Kısmen yeterli
	<i>“Ben de yapabileceğimi düşünüyorum hocam ama lisansın çok büyük bir katkısı yok bunun için...”</i>	Çoğunlukla yeterli değil
	<i>“Ben sıfırdan hiçbir ders planı kâğıdı hazırlamadım. Bu yüzden hazırlamayacağımı düşünüyorum. Lisans döneminde sıfırdan hiç hazırlamadılar...”</i>	Yeterli değil

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda katılımcıların kendilerini özgürce ifade edebilmeleri yapılan araştırmanın geçerliliğini olumlu etkilemektedir (Creswell ve Poth, 2016). Bu çalışmada, katılımcı teyidi, ayrıntılı betimleme, veri kaynakları çeşitlenmesi ve çoklu kodlayıcıların yer alması gibi stratejiler kullanılarak araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği sağlanması amaçlanmıştır (Creswell, 2018; Howitt, 2019; Merriam, 2018; Patton, 2018). Araştırma kapsamında elde edilen verilerin doğru anlaşılabilirliğini teyit etmek amacıyla katılımcılara sık sık anlık geri bildirim yapılmış (Merriam, 2018) ve kontrol edilmesi sağlanmıştır. Buna ek olarak katılımcılara teyit için görüşme transkripti sunulmuştur. Araştırmaya yönelik detaylar verilerek araştırma modeli, katılımcılar, araştırma süreci, verilerin toplama ve analizi ayrıntılı olarak açıklanmış ve bulguların sunumunda sık sık doğrudan alıntılar ile ayrıntılı betimleme (Creswell, 1994) yapılmıştır. Veri kaybını en aza indirmek için katılımcı izni alınarak yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve yazıya aktarılmıştır. Nitel araştırma konusunda deneyimli iki uzman, toplanan verileri ayrı ayrı incelemiş, kodlar oluşturmuş ve

ardından kod ve temaları tartışarak fikir birliğine varmıştır. Bu sonuç, bulguların tutarlılığı açısından çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir. Son olarak, araştırma etiği açısından bulguların sunumunda katılımcılara ve adı geçen öğretim elemanlarına kod isimler verilmiştir.

BULGULAR

Çalışma kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen odak grup görüşmesinin çözümlenmesiyle elde edilen bulgular, (i) mesleki bilgi, (ii) mesleki beceri ve (iii) öneriler olmak üzere üç tema altında sunulmuştur.

Mesleki Bilgi Teması

Öğretmen adaylarının mesleki bilgi kazandırma açısından lisans öğrenim sürecinin yeterliği hakkında görüşlerini ortaya çıkarabilmek adına “*Mesleki bilgiler edinmeniz (alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisi) lisans öğrenimi sürecinin yeterliğini nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu genel soruya ek olarak, kolaylaştırıcı tarafından, öğretmen adaylarına sekiz dönem boyunca almış oldukları derslerin bir listesi sunulmuş ve ayrıca derslerin isimleri ile kısaca içerik açıklaması gerçekleştirilmiştir. Buna göre “*Mesleki Bilgi*” teması oluşturulmuş ve katılımcıların görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Mesleki bilgi kazandırmada lisans öğreniminin yeterliğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri

Mesleki Bilgi	Ash	Arda	Gamze	Faruk	Hasan	Sena	İnci	Murat
Hareket ve Antrenman, Egzersiz, Spor ve Sağlık Hareket Eğitimi, Motor Gelişim, Beceri Öğrenimi	YD	YD	YD	YD	YD	YD	KY	YD
Takım Sporları (Basket., Fut., Voley., Hent.)	Y	Y	Y	Y	YD	YD	KY	Y
Bireysel Sporlar (Cimn., Atletizm, Raket Sporları)	YD	YD	YD	YD	ÇY	KY	YD	YD
Ritim Eğitimi ve Dans, Halk Oyunları	YD	YD	YD	YD	Y	YD	YD	YD
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programları	ÇYD	ÇYD	ÇYD	ÇYD	KY	ÇYD	ÇYD	ÇYD
Öğretim Metod. (Yöntem, Model ve Yaklaşımlar)	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD	ÇYD
Eğitsel Oyunlar	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Ölçme ve Değerlendirme	Y	YD	Y	KYD	Y	Y	Y	Y
Sınıf Yönetimi	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD
Engelliler için Beden Eğitimi, Spor ve Fiziksel Akt.	Y	Y	Y	Y	Y	KY	KY	Y
Mevzuat Bilgisi	YD	YD	ÇYD	YD	KY	YD	YD	YD

Y: Yeterli, ÇY: Çoğunlukla yeterli, KY: Kısmen yeterli, ÇYD: Çoğunlukla yeterli değil, YD: Yeterli değil

Tablo 2 incelendiğinde, İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji, Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım, Egzersiz Fizyolojisi, Antrenman Bilgisi, Egzersiz ve Beslenme, Sağlıklı Yaşam için Egzersiz Programlama gibi dersleri kapsayan “*Hareket ve Antrenman, Egzersiz, Spor ve Sağlık*” boyutunda öğretmen adaylarının yedisinin görüşlerinden bilgi kazandırma noktasında lisans öğreniminin yeterli olmadığı, birinin görüşlerinden ise kısmen yeterli olduğu anlaşılmıştır. Örneğin lisans öğreniminin bu açıdan yeterli olmadığını bildiren Gamze, “...kesinlikle dersler çok düz geçti. Öğrenci güdülenmedi, yani keyifli hale getirilmedi. Çünkü monoton derslerdi. Evet, sadece hoca konuştu ve öğrenci dinledi. Arada bir sohbet havasında olsaydı ders güzel olabilirdi. Öğrenciyi katsaydı güzel olabilirdi, uyuyan oldu. Ben 10 dakika bakıyorsam 11. dakikada derste yoktum yani. Sadece tek düzeyde konuşuldu ve anlatıldığı için...” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Diğer yandan, yalnızca “Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım” dersi özelinde

lisans öğreniminin kısmen yeterli olduğunu belirten İnci, bu konudaki görüşlerini *“Sağlık bilgisi ve ilk yardımın da ben verimli geçtiğimi düşünüyorum. Çünkü Zeynep hocamız bizi her ders sonunda pekiştireç olarak video izletmişti. Onları hatırlıyorum. Hani mesela heimlich manevrasını nasıl yapmamız gerektiğini...uzaktan olmasına rağmen en verimli uzaktan dersim olduğunu düşünüyorum. Çünkü burada evet işin bir teorik tarafı vardı ama ekstradan videolarla desteklemesi daha kalıcı oldu. Bir dahaki haftada da geçen haftanın özetini de geçtiğini hatırlıyorum. Bize sorular sorarak geçtiğini hatırlıyorum... şeklinde belirtmiştir.*

Hareket Eğitimi, Motor Gelişim ve Beceri Öğrenimi gibi derslerin yer aldığı ikinci boyutta, katılımcıların beşi lisans öğreniminin bu konularda yetişmelerinde etkili olduğunu ifade ederken, ikisi yeterli olmadığı, biri ise kısmen olduğu yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. Örneğin, Arda, *“Ben bu derslerin verimli geçtiğini düşünüyorum. Öğretmenlerin güdülediğini de düşünüyorum. Öğrencilerin çok ilgisini çekti bence öğretmenler bu derslerde benim açımdan da çok iyi geçti. Ben bu konuda kendimin verimli olacağını düşünüyorum. Bunun tamamen hocalarla ilgili olduğunu düşünüyorum ben.”* Şeklindeki görüşleriyle lisans öğrenimini bu kapsamda yeterli bulurken, Sena, *“İyi yetişebildiğimi hiçbir şekilde düşünmüyorum...Bu dersler de çok sabit bir şekilde geçti. Monolog, evet monolog diyebiliriz. Yani slayt açılıyordu. Hocam bizde açıkçası bence bir değersizlik hissiyatı yaratıyor bu durum...Okuyorlar...Madem bir slayt okuyacaksak ben niye her gün bir emek sarf edip evden kalkıyorum, buraya gidiyorum. Bir saat otobüs çekiyorum falan. Bunun bir sorgulanasına girdim. Gerçekten çok değersiz hissettirirdi bu durum bizi...”* şeklindeki ifadeleriyle ilgili ders havuzunda yetiştirme süreçlerinin yeterli olmadığına dikkat çekmiştir. Diğer yandan, İnci ise *“Burada da bence karşılıklı bir konuşma yoktu ama ben burada da iyi olduğunu düşünüyorum. Yani bize karşılıklı olmamasına rağmen iyi verildiğini düşünüyorum. Bu konularda iyi. Evet. Beceri öğrenimin uzaktan olduğunu hatırlıyorum. O yüzden onda pek bir... uzaktan olduğu için beceri öğreniminde bilgi sahibi olmadığımı düşünüyorum.”* Şeklindeki ifadelerinden yola çıkarak, Hareket Eğitimi ve Motor Gelişim gibi dersler açısından lisans öğreniminin verimli olduğu, öte yandan ise uzaktan öğrenim ile yürütüldüğü için Beceri Öğreniminde yetişmesinin yeterli olmadığı anlaşılmıştır.

Basketbol, futbol, voleybol ve hentbol branşlarını içeren Takım Sporları boyutunda öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirildiğinde, katılımcıların altısının ifadeleri doğrultusunda lisans öğreniminin yeterli olmadığı, birine göre çoğunlukla yeterli olduğu, birine göre ise kısmen yeterli olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının bu boyuttaki görüşleri incelendiğinde, örneğin Aslı, *“...bize bunun takım sporlarının, öğretmeye yönelik değil de bize öğretmek olarak aktarıldığını düşünüyorum. Yani teknikler bize öğretildi. Bizim öğrenciye nasıl öğreteceğimizden ziyade. Mesela ben hentbolda pas çeşitlerini öğrendim öğrenci olarak öğrendim. Bunu yarın öbür gün ki ben stajda hentbol da anlattım mesela ama ben hentbolda çocuklara nasıl anlatırım gibi öğrenmedim bunu. Ben kendim öğrendim hentbolu derste. Bu şekilde aktarıldı...”* yönündeki cümleleriyle takım sporlarına yönelik derslerinin sadece öğretmeye yönelik olduğunu, ancak öğretmeyi öğretecek şekilde işlenmediğini bildirmiştir. Görüşlerinden yola çıkarak takım sporları konusundaki yetiştirme sürecinin çoğunlukla yeterli olduğu anlaşılan Hasan ise bu konudaki görüşlerini *“Şimdi ben basketbol, voleybol, hentbol aldım. Futbol almadım. Onun yerine de futsal almıştım. Basketbolda Emre hoca girdi. Online’da çok bir verimli işleyemedik. Yani onu da online’a bağlayacağım. Ama voleybolda*

Ömür Hoca... Ve hentbolda bana Cemil Hoca geldi. Cemil Hoca bana öğrenciye nasıl öğretilmesi gerektiğini gösterdi...O konuda çok iyi. Ömür Hoca da yine aynı şekilde... İşte derse girdi. İşte çocuklara böyle anlatmalısın. İlk önce teori kısmını işledik. İlk dört hafta veya altı hafta sınıfta. Sonrasında sahaya indik. Sahada işte... Sahada ölçüleri bilmem ne... Tekrar uygulamalı bir şekilde Ömer Hoca ile konuştuk. Sonra bir antrenman edasıyla değil. Parmak pas çocuğa böyle öğretilmeli. Veya hentbolda alan savunması... Alan savunmasını çocuklara böyle göstermelisin. Bana nasıl öğreteceğimi gösterdi her iki hoca da. Hem uygulamalı olduğu için... Hem de öğretmenlerden kaynaklı takım sporlarında ben okeyim... Uzaktan olan sadece basketbol konusunda sıkıntı var...Voleybolla hentbol okey. Orada hocalara bağlıyorum. Öğretmeye yönelik öğretiler kesinlikle. Öğretmen yetiştirmek için, gösterdikleri için...” Şeklinde ifade etmiştir. Bu görüşlerden yola çıkarak yalnızca Basketbol özelinde yetiştirme sürecinin uzaktan öğrenim kaynaklı eksik olduğu, diğer yandan ise iki takım sporunda iyi yetiştirildiğini düşündüğü belirlenmiştir.

Cimnastik, atletizm ve raket sporlarını içeren Bireysel Sporlar boyutunda, sekiz öğretmen adayından yedisi lisans öğrenimini yetiştirme açısından yeterli bulmazken, yalnızca bir öğretmen adayı bu sürecin etkili geçtiğini ifade etmiştir. Örneğin, Faruk, *“Bireysel sporlar online'a denk geldi. Ben gerçekten çok almak istediğim derslerdi. Öğrenmem gereken, öğretilmesini öğrenmem gereken. Neredeyse hiç bilğim yok sıfır bilğim var. Bireysel sporlar noktasında hiçbir bilğim yok.”* Şeklindeki ifadeleriyle bu sürecin verimli olmadığını uzaktan öğrenime bağlamıştır. Diğer yandan, bireysel sporlar bağlamında etkili bir öğrenim süreci deneyimlediği anlaşılan Hasan, bu konudaki görüşlerini *“Şimdi cimnastik atletizm yine online geçti...Benim Edremit Gym’de benim eskiden de hocalarım vardı. Onların yanına gidiyordum. Biraz, nasıl diyeyim... Kendi bilğim dahilinde yani ilgi duymaya çalıştım ilk yıl. İşte dediler, cimnastik alırsın, sertifikasını bilsin. Okulda Mahmut hoca çok iyi dediler. Onlar benim Edremit’ten hocalarım. Bireysel ilgim vardı. Ben de biraz üzerine gittim. Hatta küçük yaş gruplarına falan girdik. İşte ısınmaydı, açma gelmeydi falan. Biz yaptırıyorduk hocalarla birlikte derse gidiyorduk. O yüzden yani dersler benim için şu an okey. Yeterli düzeyde bilğim var diyebilirim yani...Atletizm konusunda... Atletizm, yine Cemil hocamız girdi. Online olmasına rağmen Cemil hoca girdiği için benim aklımda bilgi kaldığını düşünüyorum ben. Çünkü okulda da geçen staja gittiğimiz okullarda da işte hocayla bilgi alışverişi yaptığımızda işte baktım işte bazı çoğu şey aklımda kalmış. Gülle atmadan 3 adım atlamaya kadar çocuklara gösterirken hatırlıyormuşum dedim kendi adıma. Bunu da hem hoca, aynen hem hocaya bağlıyorum bunu. Çünkü online olmasına rağmen benim aklımda bir şeyler kalmış. Burada hoca iyiydi. Hoca iyiydi diyebilirim. Tamamen hoca.”* Şeklinde ifade etmiş ve dersler uzaktan yürütülmesine rağmen dersi yürüten öğretim elamanlarından kaynaklı olarak derslerin kendisi açısından verimli geçtiğini bildirmiştir.

Ritim Eğitimi ve Dans ile Halk Oyunlarını içeren bir diğer boyut dikkate alındığında öğretmen adaylarının yedisinin görüşlerinden lisans öğrenimi sürecinin çoğunlukla yeterli olmadığı, birinin görüşlerinden ise kısmen yeterli olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin Murat’ın *“Ritim, dans, halk oyunları hocaların gerçekten bir beden öğretmeni oldukları için en azından özel günlerde ne yapacağımız hakkında iyi bir bilgi sahibiyim...Ama bazı konular hakkında hiç bilğimiz yokken bazı konular hakkında tam bilğimiz olduğunu düşünüyorum. Mesela herkes şimdi aynı örneği verdi. Harmandalı, harmandalı ama bir Trakya karşılaması oynatalım desem*

ben bunu yapamam. Benim bakış açımdan bakarsak olaya şimdi bir öğretmen adayı olarak veya bir öğretmen olarak her konu hakkında en azından bir ufak bir bilgiye sahip olmanız gerektiğini düşünüyorum. Ve biz buna sahip değiliz şu an.” Şeklindeki ifadelerinden lisans öğrenimi sürecinin çoğunlukla yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Buna ek olarak, Faruk’un, *“Benim açımdan çok iyi bir dersti ben çok eğlendim derslerde fakat arkadaşlarımdan dediği gibi tek bir konuya odaklandık tek bir yöreye odaklandık gibi. Sınırlı bir konuyu çok iyi öğrendik ama geldim sınırlı bir konuyu çok iyi öğrendiğini düşünüyorum çok iyi öğrendik ama daha geniş bir bakış açısıyla öğrenebilirdik bu konuyu.”* Şeklindeki, diğer yandan ise Arda’nın *“Ritim eğitimi ve dans derslerin çok eğlenceli geçtiğini ama çok verimsiz geçtiğini düşünüyorum. Çok dar kapsamlı...çok dar bir şeyi çok kapsamlı işledik gerçekten. Sınırlı olan bir şeyi çok fazla kapsamlı işledik evet mesela sadece bir oyun üstüne iki sene ders gördüm diğer herhangi bir oyun hakkında hiçbir bilgim yok. Öğrendiğim şeyi çok iyi uygulamam şu an ama diğer öğrenmediğim %95’lik bir kısmı hiç görmedim...”* şeklindeki görüşlerinden yine ilgili derslerdeki yetiştirme sürecinin çoğunlukla yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarına ayrıca Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarına ilişkin (ortaokul ve ortaöğretim) bilgi kazandırmada lisans öğrenimi sürecinin yeterliği hakkında görüşleri sorulmuş ve tamamına yakınının lisans öğrenimi sürecinin bu hususta yeterli olmadığı yönünde görüşler beyan ettiği belirlenmiştir. Bununla birlikte, yalnızca bir öğretmen adayı ise çoğunlukla yeterli olmadığı yönünde bildirimde bulunmuştur. Örneğin, öğretim programlarına yönelik bilgi kazandırmada lisans öğrenimi sürecinin yeterli olmadığını düşünen Gamze, bu düşüncelerini *“Bilmiyorum hocam. Öğretim programı hakkında bir fikrim yok. Dersin adını bile hatırlamıyorum. Dersi hatırlamıyorum. Derse girdiğimi bile bilmiyorum hocam. Öğretim programı bende yok evet.”* Şeklinde, Aslı ise *“MEB’in öğretim programını biliyorum hayır.”* Şeklinde bu durumu beyan etmiştir. Diğer yandan, bu sürecin kendisi için çoğunlukla yeterli olmadığı anlaşılan Murat ise görüşlerini *“Öğretim programı hakkında lisans eğitiminizde kısmen bir bilgi sahibiyim. Kendi ilgime bağlıyorum bu konuyu. Bir de benim staj hocamın ilgisine bağlıyorum. Stajımın ilk zamanlarında danışman hoca sağ olsun birkaç bir şey göstermişti ama kendimi tabii ki yetersiz buluyorum.”* Şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem-stilleri, modelleri ve yaklaşımları hakkında aldıkları öğrenimin yeterliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde tamamının lisans öğrenimini bu konuda etkili bulunduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Ayşenur, bu konudaki görüşlerini *“İlke, yöntem, model, yaklaşım bunlar konusunda dersten donanımlı bir bilgi aldığımı düşünüyorum. Bir derse girdiğimde ilke olarak, yöntem olarak, yarın öbür gün atandığımda ya da ders vermem gerektiğinde İlke, yöntem, model...öğretim stillerini biliyorum.”* Şeklinde, Selda, *“Yaşayarak öğrenme gerçekleştirdiğim her ders benim için kalıcı öğrenme sağlıyor. Öğretim stillerini de yaşayarak öğrendiğimiz için biliyoruz. Hocam çünkü şöyleydi, monolog değildi. Biz de o dersin içerisindeydik. Yani bizden geri dönüt beklenildiği için biz de o beklentiyi karşılamak adına çalıştık, çabaladık. Bu şekilde öğreniyoruz. Birçoğumuz zaten bir de spor akademisyiz. Birçoğumuz bu şekilde öğreniyoruz...”* Şeklinde, Murat ise *“...En büyük nedeni hocalarımızın olduğunu düşünüyorum. Bu ilke, öğretim yöntemleri, modelleri ve yaklaşımları hakkında. Ve kendimi bu konuda verimli buluyorum.”* Şeklinde bildirmiştir.

Eğitsel oyunların yer aldığı bir diğer boyut söz konusu olduğunda, öğretmen adaylarının altısı lisans öğreniminin bu konuda yetiştirmelerinde yeterli olduğunu ifade ederken,

biri yeterli olmadığı, biri ise kısmen yeterli olmadığı yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. Örneğin, Arda, *“Eğitsel oyunların ben verimsiz geçtiğini düşünüyorum. Sadece oyun oynadık. Hangi yaş grubuna ne oyun öğretilir, nasıl öğretilir bunlara hiç değinilmedi. Hangi amaçla ne oyun oynatılır bunlara da değinilmedi. Oyun bulduk, oyun oynattık...Ama kime, nasıl, ne öğreteceğim konu hakkında bir bilgi sarf edilmedi.”* Şeklindeki ifadeleriyle eğitsel oyunlar bağlamında lisans öğrenimi sürecinin yeterli olmadığını bildirirken, Selda, *“Hocam eğitsel oyunlar da keyifliydi. İyiydi eğitsel oyun oynatabilirim evet. Hatta Niyazi hocanın bu ders gerçi staj dönemine denk gelmesinden de kaynaklı. Direkt güncel bir bilgi oldu ve kullanabildik. Kullandığım için de pekişti. Yine hocam kendim aktif bir şekilde derste bulunduğum için öğrendiğimi düşünüyorum. Etkin katılım beni hocam öğrenmemde çok mutlu etti.”* Şeklindeki görüşleriyle bu konuda almış oldukları dersin etkili olduğunu izah etmiştir.

Ölçme ve değerlendirme bağlamında öğretmen adaylarının görüşleri değerlendirildiğinde, katılımcıların tamamının ifadelerinden lisans öğreniminin yeterli olmadığı kanısına varılmıştır. Öğretmen adaylarının bu boyuttaki görüşleri incelendiğinde, örneğin, Aslı, *“Çok fazla donanımlı olduğumu düşünmüyorum ölçme değerlendirme konusunda. Biz daha klasik yaklaşımla ders dinledik. Sunum şeklinde, teorik bilgi şeklinde...Hani bize aktarıldı ama hani aktarayım niyetiyle. Havada kaldı... Ama bu şekilde benim aklımda kalmıyor. Bu dersler tamamen benim için sınavı geçme odaklıydı.”* Cümleleriyle ölçme ve değerlendirme konusunda yetiştirmemesinin gerekçesini aktarmacı bir şekilde sunum şeklinde yürütülmesine bağlarken, İnci de *“Bunu da üstten aldım hocam. Sadece slayttan okunup geçildiği için... Öğretmen olduğumda farklı ölçme araçlarını kullanamam. Yok. Kalıcılık sağlamadı bir kere zaten slayttan. Ben sadece bunun geçmek için sınavına girdim yani. Ezber. Tamamen slayttan ezber olarak.”* İfadeleriyle aynı hususlara vurgu yapmıştır.

Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konu alanında aldıkları öğrenimin yeterliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde altısının lisans öğrenimini bu konuda yeterli bulmadığı, ikisinin ise çoğunlukla yeterli görmediği anlaşılmaktadır. Örneğin, Faruk’un, *“Sınıf yönetimini yüz yüze işlediğinizi hatırlıyorum monolog bir dersti yine. Slayttan okumuştum hocamız böyle olduğu için de çok sahip değilim birkaç tane konu üstünden geçsek anca belki hatırlayabilirim. Dersin bana yararı olmadı çok.”* İfadelerinden sınıf yönetimi konu alanında lisans öğrenimini etkili bulmadığı anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Hasan’ın da *“...ama nasıl diyeyim sınıf yönetimi de çok şöyle böyle diyebilirim yani. Sınıf yönetimi kendimle alakalı olduğunu düşünüyorum. Yani daha yaşamla ilgili çok fazla boyutu var. Ders ilgimi çektiği için olabilir. Ama onun harici slayttan okunup geçirilen bir dersi olduğu için pek aklımda kalmadı.”* Cümlelerinden lisans öğrenimini bu konuda yeterli bulmadığı görülmektedir.

Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile Uyarlanmış Beden Eğitimi ve Spor gibi dersleri içeren “Engelliler için Beden Eğitimi, Spor ve Fiziksel Aktivite” boyutunda öğretmen adaylarının altısının görüşlerinden bilgi kazandırma noktasında lisans öğrenimi sürecinin yeterli olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, Murat, *“Aslında fakültemize bakıldığında yani insanın bir öğrencinin en çekinebileceği derslerden biri...Ama sağ olsun öğretmenimizin bize bakış açısı, bize ilgisi bize ders anlatım teknikleri bize uygulama yaptırması, örneklendirmesi ödevlendirmesi bize bu dersler hakkında benim bile teorik bakış açımda teorik dersleri sevmeyen bir insana bile teorik konularda birçok bilgi sahibi edindim. Kendimi bu konuda çok yeterli görüyorum. İleride bir gün lazım olduğunda kullanabileceğimi düşünüyorum.”* Şeklindeki ifadeleriyle lisans

öğrenimini bu bağlamda yeterli bulurken, Selda'nın, “*Farkındalık yaşadığım bir ders fakat biz öğretebilir miyiz noktasında eksiklerim olduğunu düşünüyorum. Hocam bende biraz şöyle bir durum oluştu. Ne yazık ki genel anlamda yetersiz hissediyorum. Ondan kaynaklı diyebilirim. Riskli tehlikeli...Evet varım diyemem. Kısmen.*” cümlelerinden ders sürecin kendisi açısından kısmen yeterli olduğu anlaşılmaktadır.

Mevzuat bilgisini içeren son boyut dikkate alındığında, öğretmen adaylarının yedisi bu konudaki yetişmelerinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Örneğin, Gamze'nin, “*...lisans eğitiminde kesinlikle bu konu hakkında üzerimize düşülüp bu konumuza anlatılmadı bence çok önemli bir konu okulun eksiği olduğunu düşünüyorum bu konu hakkında bizi bilgilendirmediler bu şekilde herhangi bir bilgim yok.*” Cümlelerinden lisans öğreniminde mevzuat konusunun sistemli bir şekilde ele alınmadığı görülmektedir. Diğer yandan, Hasan'ın, “*...Öğretmenlik uygulamasına gelene kadar daha öncesinde yoktu yani. Bunu stajda... Stajda ben hocamla birlikte..bir yazı olduğunda bile bana hepsini gösterdi. Senin burada burada şeyin var, senin burada hakkın var. İşte okuldaki mesela zümre toplantısına kadar hepsini konuşuyoruz yani. Staj hocam iyi olduğu için yeterli. Ama onun haricinde fakülte içi derslerde yok. Yönetmelikler yönergeler, usul, esaslar yok yani şu an. Fakültede böyle bir şey değinilmedi evet.*” Şeklindeki ifadelerinden mevzuat hakkında öğretmenlik uygulaması sürecinde bilgi edindiği ancak fakülte içi derslerde ilgili konu hakkında bir öğrenim görmediği anlaşılmaktadır.

Mesleki Beceri Teması

Öğretmen adaylarının mesleki beceri edindirme bakımından lisans öğrenim sürecinin yeterliği hakkında görüşlerini belirlemek adına “*Mesleki beceri edinmenizde lisans öğrenimi sürecinin yeterliğini nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusu yöneltilmiştir. Bu genel soru altında ise Tablo 3'te yer alan alt başlıklar (Örn. Öğretim programına uygun bir şekilde ders planları hazırlayabilme açısından nasıl değerlendirirsiniz? Örn. Alan bilgisini eğitim-öğretim için kullanabilme açısından nasıl değerlendirirsiniz?) yöneltilmiştir. Buna göre “Mesleki Beceri” teması oluşturulmuş ve katılımcıların görüşleri Tablo 3'te aktarılmıştır.

Tablo 3. Mesleki beceri kazandırmada lisans öğreniminin yeterliğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri

Mesleki Beceri	Aslı	Arda	Gamze	Faruk	Hasan	Sena	İnci	Murat
Öğret. prog. uygun bir şek. ders plan. haz.	Y	YD	YD	YD	YD	Y	YD	Y
Kazanımlara uygun öğren. ort. oluşturabilme	YD	Y	Y	Y	YD	KY	YD	YD
Öğren. bireysel farklılık ve ihtiyaç. uyg. öğren. ort. oluşturabilme	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD
Alan bilgisini eğitim-öğretim için kullanabilme	KY	YD	ÇYD	YD	ÇYD	KY	YD	ÇY
Öğren. öğr.-öğret. süreç. aktif kat. sağlayabilme	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Özel gereks. öğren. öğr.-öğret. süreç. aktif kat. sağlayabilme	KY	KY	KY	KY	KY	KY	KY	KY
Kazanım, bireysel farklılık ve ihtiyaçlara uygun çeşitli öğret. yönt. ve modelleri kullanabilme	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Sınıf yönetimini etkili bir şekilde sağlayabilme	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD	YD
Uyg. ölç. ve değ. araç. tek., yönt. kullanabilme	YD	YD	YD	YD	YD	KY	YD	YD

Y: Yeterli, ÇY: Çoğunlukla yeterli, KY: Kısmen yeterli, ÇYD: Çoğunlukla yeterli değil, YD: Yeterli değil

Tablo 3 incelendiğinde, “Öğretim programına uygun bir şekilde ders planları hazırlayabilme” boyutunda öğretmen adaylarının yalnızca üçünün görüşlerinden beceri

kazandırma noktasında lisans öğrenimini yeterli buldukları anlaşılmıştır. Örneğin, Sena'nın, *"Ben de hocam hazırlayabileceğini düşünüyorum. Çünkü ilk etapta bilmiyordum neye benzediğini, nasıl bir şey olduğunu. Örnek sayesinde bunu tanıdım, gördüm. Artık ne olduğunu biliyorum ve yapılabilecek bir şey olduğunu düşünüyorum. Ders planını hazırlayabilirim diyorum. Çünkü gördüm hocam örneklerini ve bu şekilde öğrendim örnekler sayesinde."* Şeklindeki ifadelerinden öğretim programına uygun bir şekilde ders planları hazırlayabilme açısından lisans öğrenimi sürecini yeterli gördüğü anlaşılrken, Arda'nın *"Ben sıfırdan hiçbir ders planı kâğıdı hazırlamadım. Bu yüzden hazırlayamayacağımı düşünüyorum. Lisans döneminde sıfırdan hiç hazırlatmadılar. Örnek verdiler. Ben kolaya kaçıp örnek üstünden değiştirdim. Bu yüzden hiç sıfırdan hazırlamadım. Sıfırdan hazırlayabileceğimi düşünmüyorum."* Şeklindeki görüşlerinden bu konuda lisans öğrenimi sürecinin etkili olmadığı görülmüştür.

"Kazanımlara uygun (bilişsel, psikomotor, sosyal, duyuşsal) öğrenme ortamları oluşturabilme" becerisinin yer aldığı ikinci boyut söz konusu olduğunda, öğretmen adaylarının üçü lisans öğreniminin bu konularda yetişmelerinde etkili olduğunu ifade ederken, dördü yeterli olmadığı, biri ise kısmen yeterli olduğu yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. Örneğin, Faruk'un, *"...Hazırlayabileceğimi düşünüyorum. Çünkü yapmış olduğumuz uygulamalı derslerde arkadaşlarımız... Kazanımın ne olduğunu bilmiyorum ama farklı böyle odaklanmaları olan, fiziksele veya sosyale odaklanan dersler yapabilecek düzeyde olduğumu düşünüyorum. Eğitimimde bunu bu konuda işlemesem de genel olarak almış olduğum eğitimde bu çok yöne elverişli hale geldiğimi düşünüyorum."* Şeklindeki cümlelerinden yola çıkarak spesifik olarak öğrenim sürecinde bu konuda farkındalık kazanmamış olduğu anlaşılsa da genel olarak öğrenimini yeterli bulduğu görülmektedir. Diğer yandan, İnci'nin *"Hocam ben de kazanımları biliyordum. Okulumuzda zaten buna yönelik dersler de gördük. Fakat hepsini bir arada ben de kullanamayacağımı düşünüyorum yani. Şu anda bunlara uygun çeşitlendirmeler yapamam."* Şeklindeki görüşlerinden, kazanımların bilincinde olduğu ancak yetişme sürecini yeterli bulmadığı anlaşılmaktadır.

"Öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamları oluşturabilme" boyutunda sekiz öğretmen adayı da lisans öğrenimini yetiştirme açısından yeterli bulmamıştır. Örneğin, Gamze, *"Hocam okulda lisans eğitimi öğretim hayatımız boyunca...Yani burada sanki bir sporcu yetiştiriyormuşuz... Mesela basketbolu tamamen iyi yapmadığımız sürece biz düşük alıyoruz vizeden ve finalden ama önemli olan aslında bizim nasıl öğretebildiğimiz konu. Lisansta bu şekilde yetiştirilmedim hocam..."* cümleleriyle lisans öğrenimindeki spor derslerinin buna uygun işlenmediğini ortaya koymuştur. Murat da *"Hocam ben de lisans eğitimimizde bu ortamı oluşturabilecek eğitim almadığımızı düşünüyorum veya aldıysak eksik aldığımızı düşünüyorum. Ortamı oluşturamayacağımı düşünüyorum. Bugün için bunu hazır olmadığını düşünüyorum."* İfadeleriyle almış olduğu öğrenimin buna elverişli gerçekleştirilmediğini izah etmiştir.

"Alan bilgisini eğitim-öğretim için kullanabilme" açısından aldıkları öğrenimin yeterliğine ilişkin görüşler incelendiğinde, ikisinin bu süreci çoğunlukla yeterli bulmadığı, ikisinin kısmen yeterli bulduğu, üçünün doğrudan yeterli bulmadığı, bir öğretmen adayının ise bu öğrenim sürecini ilgili bağlamda yeterli bulduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Aslı'nın *"Ben bu bilgileri kullanabileceğimi düşünüyorum. Yani şöyle, benim mesleki bilgi olarak*

konuştuğumuzda eksik olduğum dersler var. Evet bu bizim lisans eğitimimizle ilgili ya da bazen hocalarımız, kendimizle ilgili ama bunu öğretmenlik yaptığımda mecburen bu eksiklerini tamamlamak zorundayım zaten ve bunu zaten olan bilgilerimin üstüne katarak bunu öğretim için kullanabileceğimi düşünüyorum ve kullanmam gerektiğini düşünüyorum. Eksiklerim olsa da dersimi işleyebileceğimi düşünüyorum ben.” Şeklindeki görüşlerinden kısmen lisans öğrenimini yeterli gördüğü anlaşılmaktadır. Diğer yandan, Arda, *“Ben de yapabileceğimi düşünüyorum hocam. Ama bunun lisans eğitimimizle alakalı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü bize öğretmeyi öğretmediler. Direkt bize öğretiler...Nasıl öğreteceğimiz öğretilmedi. Lisans eğitimimizde böyle bir eğitim görmedik ama ben bunu yapabileceğimi düşünüyorum. Çünkü kendi özel hayatımda yaptığım antrenörlükte deneyimlerimden bunun kaynaklandığını düşünüyorum.”* Cümleleriyle her ne kadar alan bilgisini eğitim-öğretim amacıyla kullanabileceğini düşünse de bu durumu lisans öğrenimine bağlamadığı açıkça anlaşılmaktadır. Ancak, Murat ise *“Lisans eğitiminde aldığım bilgilerle ben bunu yapabileceğimi düşünüyorum. Her ne kadar teorik konuda da kendimi eksik bulsam da gerekli gerek kişisel gelişim olsun gerek tecrübe ettiğimiz bilgiler olsun bunları harmanlayıp böyle bir şey ortaya çıkarabileceğime inanıyorum. Lisans eğitimim sonucunda yapabileceğime inanıyorum.”* İfadeleriyle belli başlı eksikleri olduğunu farkında olsa da genel manada lisans öğrenimi sürecinin yeterli olduğunu düşünmektedir.

Katılımcıların “Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine aktif katılımını sağlayabilme” konusunda görüşleri incelendiğinde tamamının lisans öğrenimini bu konuda etkili bulduğu anlaşılmaktadır. Gamze, *“Lisans eğitimim boyunca hocam yani derslere ilgi oranım öğretmene çok bağlıydı. Bu da bana çok iyi bir çıkarım oldu. Yani ben hangi öğretmenin dersini nasıl işliyor, nasıl dinliyorum. Kendimi öğrencilerin yerine koyup o şekilde derse aktif katılım sağlayabileceğimi... Hangi öğretmen nasıl ders işlerse ben katılıyorum. Onun örneği var bende. Neyi yaptığında ben derse katılım sağlamıyorum. Mesela monoton, dümdüz konuşuyor, slayt okuyor mesela bunları sevmiyorum. Ya da beni güdülediği, yaptığı şeyler, etkinlik yapmaları, sohbet etmeleri vs. yaptıkları olumlu şeyler bana öğretmenlik hayatımda örnek olacak. O şekilde derse katılım sağlayacağım.”* Şeklinde görüşlerini beyan etmiştir. Diğer yandan, İnci, *“Bana lisans eğitimimin bu konuda yardımcı olduğunu düşünüyorum okulun. Çünkü farklı anlatım tarzlarını gördük. Hangi şekilde öğrenciye yansıtabiliriz kendimizi bunu biliyoruz. Bunu deneyimledim. Yani okulun buna katkısı olduğunu düşünüyorum. Ben de öğretmen olduğumda yapabilirim.”* Cümleleriyle lisans öğreniminin katkısını açıklamıştır.

“Özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine aktif katılımını sağlayabilme” bakımından tüm öğretmen adaylarının görüşlerinin analizi, lisans öğrenimi sürecinin bu konuda kısmen yeterli olarak yorumlandığını göstermiştir. Örneğin, Faruk, *“Fakültede teori bazında yeterli fakat uygulama bazında yetersiz görüyorum ben. Çekincelerimiz var. Çünkü biliyoruz ama öyle bir becerimiz olmadığı için o an nasıl davranacağımız veya yapacağımız çalışma o an nasıl bir tepki verir onu bilemediğimiz için ben yeterli görmüyorum kendimi.”* Şeklindeki, Hasan ise *“Lisans eğitiminde hocam teorik olarak dersi hani çok iyi aldık. Ama şu an sahaya insem yapabilir miyim sorusu benim aklımda soru işareti. Deneyim gerekiyor diye düşünüyorum ben de. Ama ayrıyeten de kendim yani yapamayacağımı da düşünüyorum bir yandan.”* Şeklindeki yorumlarıyla lisans öğreniminde

ilgili konuda kuramsal açıdan yeterli düzeyde yetiştiklerini düşünseler de uygulama veyahut da deneyim bakımından çekinceleri olduğunu bildirmiştir.

“Kazanımlara, öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve ihtiyaçlarına uygun düşecek çeşitli öğretim yöntemlerini ve modellerini kullanabilme” bakımından öğretmen adaylarının tamamı öğrenimlerini yeterli olarak görmüştür. Bu konuda Aslı, *“Yani ben lisans eğitimimde aldığım ve donanımlı olduğum en iyi derslerden biri olduğunu düşünüyorum bu yöntem dersimin ve bunu lisans eğitimin sonucunda kullanabileceğimi düşünüyorum. Yani sürekli bir stili de kullanabilirim, bir yöntemi de kullanabilirim ama gerekli olduğunda, gerekli durumda, farklılıklar söz konusu olduğunda ya da başka bir yöntem kullanmam gerektiğinde bunu buradaki aldığım eğitimde yapabileceğimi düşünüyorum. Farklısını kullanabilecek yeterliğe sahibim. Kullanırım kullanmam ama bu yeterliye sahip olduğumu düşünüyorum.”* Cümleleriyle olayı açıklamıştır. Ek olarak, İnci de *“Ben de bu okulda teorik hem teorik açıdan hem uygulama açısından en iyi aldığım ders olduğunu düşünüyorum. O yüzden yapabileceğimi düşünüyorum. Farklı farklı stilleri görüp farklı branşlarda uyguladığımız için o derste ben de uygulayabileceğimi düşünüyorum.”* Şeklindeki ifadeleriyle lisans öğreniminin bu konuda yeterli olduğunu gözler önüne sermiştir. Öte yandan, Hasan, *“Hocam, dersi iyi aldığımı düşünüyorum. Verimli geçen bir dersti ama bireysel farklılık, ihtiyaçlara uygun düşecek şekilde... ..modelleri değiştiremem, tek bir model stil halinde işlerim diye düşünüyorum. Konuya hakimim, kullanabilecek beceriye sahibim ama muhtemelen bir iki tane stille muhtemelen.”* Şeklindeki düşünceleriyle her ne kadar bu konuda yeterli öğrenim gördüğünü düşünse de duruma bağlı olarak derslerinde farklı metotları kullanamayacağını izah etmiştir.

“Sınıf yönetimini etkili bir şekilde sağlayabilme” becerisi açısından öğretmen adaylarının tamamı öğrenimlerini yeterli olmadığını beyan etmiştir. Arda, *“Ben lisans eğitiminin en kötü verilen dersi olduğunu düşünüyorum sınıf yönetimi dersinin. Dersi veren öğretmenimizin burada yazan kurallarının hiçbirini kendi bize rol model olamadı. Bizim sınıfta da bazı sorunlar oldu. Sınıf yönetimini hiçbir şekilde sağlayamadığını düşünüyorum. Bu çok kötü bir süreç oldu. Ben bu konularda kendim sağlayabileceğimi düşünüyorum. Ama tamamen lisans dışı, özel hayatımla ilgili bir de karakteristik yapımla ilgili olarak düşünüyorum. Bir o karakteristik yapım, bir de deneyim. Antrenörlük deneyimimden ben üstesinden gelebileceğimi düşünüyorum.”* Cümleleriyle lisans öğreniminin bu konuda yeterli olmadığını, ancak, saha deneyimi ve kişilik özelliklerinden dolayı sınıf yönetimini sağlayabileceğini düşündüğünü açıklamıştır. Gamze de *“Lisans üzerinde sınıf yönetimi dersi bana sınıf yönetimi sağlayabilme etkisi vermedi hocam. Yani şu şekilde, evet ben biliyorum, derste de gördüm fakat hiç akılda kalan bir şey yok. Bu tamamen benim de kendi kişisel antrenörlüğümünden, kendi deneyimlerimden kaynaklı sınıf yönetimi sağlayabileceğimi düşünüyorum. Lisansla alakasının pek olduğunu düşünmüyorum.”* Şeklinde durumu açıklamıştır.

Son olarak “Uygun ölçme ve değerlendirme araç, teknik, yöntemlerini kullanabilme” açısından lisans öğreniminin ne düzeyde yeterli görüldüğü ele alınmış ve bu bağlamda yedi katılımcı bu yetiştirme sürecinin yeterli olmadığına dikkat çekmiştir. Örneğin, Faruk, *“Lisans eğitimimizde aldığımız en kötü derslerden birisi olabilir. Bize kattığı hiçbir şey yok. Hiçbir şey öğrenmedik. Bu konuda lisans eğitimini yeterli bulmuyorum. Bu bizden ya da hocadan da kaynak olabilir ama ben hiçbir şey öğrendiğimi düşünmüyorum. Yeterli bulmuyorum kendimi.”* Şeklinde bu duruma açıklık getirmiştir. Lisans öğreniminin öğretmenlik uygulaması dersi

kapsamında kısmen bilgi sahibi olduğunu ise Sena, “Hocam, öğretmenlik uygulamasında rastladığım için iyi kötü bir şeyler biliyorum artık. Hiç bilmiyorum değilim. En azından nasıl yapıldığını pratikte gördüm. Fakülte içi olmasa da staj öğretmenlik uygulaması deneyimi sayesinde kısmen ölçme değerlendirme yöntemlerini kullanabilirim.” Şeklindeki ifadeleriyle bu durumu izah etmiştir.

Lisans Öğreniminin Niteliğini Artırmaya Yönelik Öneriler Teması

Lisans öğrenimi kapsamında öğretmen yetiştirme sürecinin daha etkili olması için önerileri ortaya çıkarabilmek adına “*Lisans öğrenimi kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme sürecinin daha etkili olması için önerileriniz nelerdir?*” sorusu yöneltilmiştir. Buna göre “Öneriler” teması oluşturulmuş görüşler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Lisans öğrenimi kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme sürecinin daha etkili olması için öğretmen adaylarının önerileri

Öneriler	Aslı	Arda	Gamze	Faruk	Hasan	Sena	İnci	Murat
Bir öğretmen adayı gibi hissettirilmek	+			+	+	+	+	+
Öğrenme-öğretme sürecinde etkileşim olmalı	+		+		+	+		
Dersler slayt odaklı olmamalı		+		+	+			
Öğren.-öğret. sürecinde uyg. daha fazla olmalı	+			+				
Öğret. Mesl. özgü mevz. ilgili bilgiler verilmeli	+	+	+		+	+	+	+
Bireysel ve takım sporlarına yönelik dersler öğretmeyi öğretmeye yönelik olmalı	+	+	+	+	+	+		
Kariyer plan. ve mesleki geliş. fırsatları hakk. bilgiler verilmeli ve rehberlik yapılmalı	+		+					+
Öğrenme-öğretme süreci ve ölç.-değ., ezber yerine araştırma-sorgulamaya dönük olmalı						+	+	

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcılar, kendilerine bir öğretmen adayı gözüyle bakılmadığını ve bu durumdan duydukları rahatsızlıkları bildirmişlerdir. Örneğin, Sena, “Öncelikle hocam akademisyenlerin öğretmen adayları yetiştirdiğini bir hatırlaması gerekiyor. Aslında bu tarz sorunların doğmasına bir sebep o. Karşıdakilerin potansiyel öğretmen olduğunu unutuyorlar. Çünkü bu muamele bizi şekillendiriyor. Dört sene boyunca biz böyle hissetmiyorsak bunun nedeni aldığımız eğitmenler yani. Bize bu şekilde eğer bir yaklaşımda tutumda bulunsalardı, bizim de bence ahlak olarak bir öğretmen adayıyla ilgili geliştiğimizi düşünmüyorum. Ama herkes o şekilde gelişecekti. Temel sorun bu. Değer vermemekten kaynaklı.” Şeklinde düşüncesini dile getirmiştir. Benzer şekilde, Aslı da “Ben hocam kesinlikle burada evet öğrenciyiz ama sonuçta dört yılın sonunda buradan öğretmen olarak çıkıyoruz. Bize biraz daha öğrenci değil de öğretmen gözüyle bakılması gerektiğini düşünüyorum. Bakılmıyor değil. Bu hocalarımıza göre değişen bir şey. Tabii ki öyle bakanlar da var. Genel olarak biz öğrenciyiz. Hocalarımız geliyor ders anlatıyor gidiyor evet ama potansiyel bir öğretmen olarak bize yaklaşmaları lazım. Her hareketlerine dikkat etmeleri lazım kesinlikle bence.” Şeklindeki ifadeleriyle duyduğu rahatsızlığa açıklık getirmiştir.

Öğretmen adaylarının bir diğer önerisi, teorik derslerde öğretim elemanı-öğrenci etkileşim eksikliği olmuş ve teorik derslerde bu etkileşimin daha fazla olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Örneğin Gamze, bu konudaki önerisini “Ben özellikle teorik derslerde öğrenci ve öğretmenin dengede olmasını istiyorum. Yani şöyle sadece öğretmenin konuşmasını istemiyorum. Katılımla birlikte, iletişimde birlikte, etkili iletişimde birlikte derslerin ilerlemesini isterim. Çünkü biz de bir öğretmen olacağız. Yani onların sadece monolog bir anlatımla anlatmasıyla 40 dakika hatta yarım saat bile duramıyoruz ders içerisinde. Ki derslerimiz bir

buçuk saat sürüyor bazen.” Cümleleriyle belirtmiştir. Benzer şekilde Hasan da “...Hoca da çok umursamıyorsa veya bizimle karşılıklı konuşmuyorsa biz de derse katılımımız düşüyor...Onun yerine hocayla birebir karşılıklı konuşarak dersin daha iyi anlaşılabilir olacağını düşünüyorum...” şeklinde bu konudaki rahatsızlığını bildirmiştir. Odak grup görüşmesine katılan öğretmen adayları ayrıca, öğretmen yetiştirme programında yer alan derslerin slayt sunumu yoluyla gerçekleştirilmesine yönelik rahatsızlıklarını belirtmiş ve derslerde daha az slayt sunumu olması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Örneğin, Arda, “Ben slayt konusuna karşı olanlardanım. Slayttan anlatılması gerekiyorsa da öğretmen yetiştirmenin slayt üzerinden okunarak aktarılmaya çalışılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum...” şeklinde bu durumu izah etmiştir. Faruk da benzer şekilde “Slayt olayı hepimizin zaten yandığı bir olay. Slayt odaklı bir dersin verimli olduğunu düşünmüyorum. Mesela ders teorik olabilir. Fakat dersini atıyorum 40 dakikalık ders, 20 dakikası teorik, 20 dakikası da uygulamaya yönelik ya da öğrendiği bilgiyi teste yönelik bir çalışmayla daha bilgiye kalıcı hale getirilebilir.” Şeklinde bu konudaki görüşlerini belirtmiştir.

Öneriler konusunda bir diğer öne çıkan husus derslerin uygulama boyutunun daha fazla olması yönünde olmuştur. Örneğin, Aslı, “...Uygulama yaptığımız her ders bizim için daha kalıcı oldu her zaman. Yani dersler mümkün mertebe uygulama. Özellikle bizim alanımız için. Ben bizim yatkınlığımızın bu olduğunu düşünüyorum. Bu fakültedeki birçok kişinin yatkınlığı budur diye düşünüyorum. O yüzden uygulama her zaman bize daha iyi geliyor ve daha kalıcı oluyor bizim için...” şeklindeki görüşleriyle uygulamalı olarak gerçekleştirilen derslerde konu içeriğini daha iyi anladıklarını belirtmiştir. Odak grup neticesinde öğretmen adaylarının neredeyse tamamının yakındığı bir husus, mesleklerine ilişkin mevzuat (görev, hak ve sorumluluklar) konusundaki bilgi eksiklikleri olmuştur. Bu konuda, Aslı, “...kesinlikle mevzuat bilgisi eklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Hatta bu yönetmelikler, sorumluluklar, haklar bunların hepsinin tek bir çatı altında toplanıp bir ders olarak verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Aralarda bunlar bizim hocalardan nasihat şeklinde alabileceğimiz bilgiler olmamalı bence. Bunları resmiyette de öğrenmemiz gerekiyor bir ders olarak...” şeklindeki görüşleriyle öğretmen yetiştirme lisans programında doğrudan mevzuat bilgisi kazandırmaya dönük bir ders olması gerektiğini ifade etmiştir.

Öneriler başlığı kapsamında hassasiyet gösterilen diğer konu bireysel ve takım sporlarının kendilerine nasıl kazandırılması gerektiği üzerine olmuştur. Bu bağlamda, derslerin odağının sadece onlara “öğretmek” yerine “öğretmeyi öğretmek” olması gerektiğini bildirmişlerdir. Selda bu konudaki görüşlerini “...Hocam, takım sporları ve bireysel sporlarda burada da gerçekten öğretmeyi öğretmek... Bu kavramı iyi bir şekilde idrak edebileceğimiz şekilde çalışmalar yapılırsa, yani sürekli bizim öğretmen olduğumuz ve derste...Tüm dersler buna göre şekillenmeli. Buna göre şekillense o duruş da bizde olacak artık...” şeklinde bildirirken, İnci, “...Öğretim yöntemleri dersinde gördüğümüz gibi bir sınıf ortamı yaratalım. O kişiye biz nasıl öğretmemiz gerektiğini yapmalıyız. Benim ayak içi pası nasıl vurduğum değil, bu çocuğa nasıl öğrettiğim gözlemlenmeli öğretmenler tarafından...” şeklindeki ifadeleriyle spor branşlarına ilişkin derslerin yöntem dersleri gibi olması gerektiğini ifade etmiştir. Diğer yandan, Arda, “...Takım sporları, bireysel sporların bize öğretmeyi değil bizim nasıl karşı tarafa öğretmeyi öğretdirmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bunun çok eksik olduğunu

düşünüyorum bizim fakültemizde...", şeklinde aynı konudaki hassasiyetlerini göz önüne sermiştir.

Öne çıkan bir diğer husus, kariyer planlama ve mesleki gelişim fırsatları hakkında bilgiler verilmesi ve rehberlik yapılması yönünde olmuştur. Örneğin, Gamze, "...Mezun olacağız, KPSS'ye gireceğiz. Bir de ekstradan öğretmenlerin öğrencileri bilinçlendirmesini, yol yordam olmasını istiyorum. Herhangi bir senede iki kere seminer verilmesini istiyorum. Şunu yapabilirsiniz, bu eğitimleri alabilirsiniz. Mesleki gelişim adına, fırsatlarla, şeylerden bahsediyoruz. Hiçbir haberiniz yok. Bizim de aslında bilinçlenmemiz, sormamız gerekiyor. Evet ama biz buraya geldik, üniversite öğrencisiyiz. Böyle bir şeyimiz olmadı yani. Tabii ki de çoğu hocamız bizim elimizden tutmaya çalışıyor. Ama dördüncü senenin sonunda öğrendiklerimiz mesela bizi çok üzdü. Çünkü çoğu şeyi bilmiyorduk, konuşamadık. Mesleki gelişim adına..." şeklinde bu konu hakkındaki görüşlerini ifade etmiştir. Murat ise, "...Ben de şahsi görüşüm hocaların veyahut da en az danışman hocaların öğrencilerle birebir olmasa da belirli gruplar halinde öğrencileri geleceğe dair bilgiler vermesi gerekiyor. Yani onların yönlendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Mesleki yönlendirme falan, mesleki anlamda yönlendirme, iş olanakları, neler yapabilirsiniz, bak bu bu var, bu var, dene şunu var gibi bu konuda eksik..." şeklinde benzer konudaki hassasiyetini belirtmiştir. Öneriler ışığında son olarak öğrenme sürecinin ve ölçme-değerlendirmenin, ezber yerine araştırma-sorgulamaya dönük olması yönündeki vurgu dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, örneğin Sena "...Yani daha sorgulayan, düşünen, aktif öğrencilik hayatı ben geçirmek isterdim...Öğretmenlik bölümüne özlü panellerin sayısı falan arttırılması gerekiyor. Çünkü öğretmen adayları aktif olsun yani yenilikçi olsun, yeni şeyler bulsun, geliştirilsin. Zaten eğitim sisteminde...Onların hiçbiri yok..." şeklindeki görüşleriyle ilgili konudaki önerilerini ifade etmiştir. Diğer yandan, fakültedeki sınavların ezber odaklı olduğuna ve ezberlemeye yönelttiğine dikkat çeken İnci, bu konudaki görüşlerini "...Okulumuzdaki sınav sisteminin doğru olmadığını düşünüyorum. Çünkü araştırmaya yönelik öğretmen adayları geliştirmemiz lazım. Sınav olmaması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenlerin en başında burada toplanıp biz öğretmen adaylarımızı araştırmaya yönlendirmeliyiz demeliler bence. Bir kâğıt üzerinden bizi değerlendirmemeliler bence. Sadece vize finali değil. Ben her hafta araştırma yapmalıyım. Belki bize zor gelecek ama bunu yapmak zorundayız. Bu tarz sınavlar ezberlemeye yönlendiriyor. Sınavlar ezber adaklı olmamalı. Kesinlikle olmamalı..." şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma kapsamında bir devlet üniversitesinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının lisans öğrenimi sürecinin mesleğe hazırlamadaki yeterliliğine ilişkin görüşleri ortaya konmuştur. Bu bağlamda, mesleki bilgi teması kapsamında; beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programı öğrencileri genel anlamda lisans programı sürecinin kendilerini mesleğe yönelik yetiştirme kısmında yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapılan değerlendirmede ise bu durumun sebebinin başta uzaktan öğretimde yaşanan aksaklıklar ve öğretim elemanı kaynaklı ders süreçlerinin düzgün yürütülemediği yönünde katılımcıların büyük çoğunluğunun görüş birliğinde olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde araştırma konusuna ilişkin Kızılkaya ve ark. (2019)

yaptıkları çalışmada spor bilimleri fakülteleri öğretim kadrolarının hem alanlarında hem de öğretmen yetiştirme konusunda uzmanlıklarının önemli olduğunu, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik ihtiyaçlarını iyi bilen ve bunu destekleyen kadroların nitelikli öğretmen yetiştirme açısından önemini vurgulamışlardır. Bir başka çalışmada Uğraş ve Güllü (2019), beden eğitimi ve spor öğretmenliği programında görev yapan öğretim elemanlarının sayısal olarak yetersiz olduğundan, var olan öğretim elemanlarının da bazı derslerde düşük yetkinliğe sahip olduklarından bahsetmişlerdir. Ancak öğretmenlik lisans program sürecinin yetersizliği sadece spor bilimleri alanında değil diğer öğretmenlik programlarında da rastlanılmış bir bulgudur (Can, 2019; Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018).

Uzaktan öğretim özelinde elde edilen sonuçlar, Güven ve Uçar'ın (2021) çalışmasından elde edilen sonuçlar ile örtüşmektedir. Araştırmacılar, uzaktan öğretimin mesleğe hazırlık sürecinde yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Araştırmada, öğretim elemanı-öğrenci etkileşiminin sınırlı kalması, derslerin tek yönlü aktarım şeklinde gerçekleşmesi ve internet ile donanım yetersizliklerinden kaynaklanan teknik sorunların sürecin verimliliğini önemli ölçüde azalttığı vurgulanmıştır. Bu sonuçlar, uzaktan öğretimin özellikle uygulamalı derslerde pedagojik beceri gelişimine katkı sunmakta yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Mesleki beceri teması kapsamında; özellikle bireysel farklılıklara ve ihtiyaçlara uygun öğrenme ortamı oluşturabilme ve uygun ölçme ve değerlendirme araç, teknik, yöntemlerini kullanabilme boyutlarında katılımcıların tamamının lisans programı sürecinin yetersizliğine vurgu yaptıkları görülmektedir. Literatüre göre farklı branşlardaki öğretmen adaylarına lisans öğrenim sürecinde ölçme ve değerlendirme becerilerinin yeterince kazandırılmadığı yönünde çalışmalara rastlanılmıştır (Aktan, 2023; Ergül, 2019; Kana ve ark., 2018; Şener ve Tanrısever, 2021). Uğraş ve Güllü (2019) yaptıkları çalışmada, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin lisans öğrenimi süreçlerinde mesleğe ilişkin bazı konularda nitelikli bir eğitim alamadıklarını belirtmiştir. Uğraş (2018) çalışmasında özellikle ölçme ve değerlendirme başta olmak üzere alan bilgisi ve yıllık plan hazırlamada yetersizlikten bahsetmiştir. Benzer şekilde konuya ilişkin Sağın ve Karabulut (2020) yaptıkları çalışmada öğretimi planlama ve uygulama konusunda katılımcıların kendilerini yetersiz olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada ortaya koyulan bir diğer önemli konu ise bireysel farklılıklara sahip öğrencilerin eğitimi konusunda sürecin yetersiz olduğunun belirtilmesidir. Ulusal ve uluslararası çeşitli yönetmeliklerle güvence altına alınan ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde de vurgusu yapılan eğitim hakkı bireysel farklılıkları bulunan öğrencileri içinde geçerlidir (İsmailos ve ark., 2022). Bireysel farklılıkları bulunan öğrencilerin akranlarıyla aynı ortamda eğitim almaları konusu her ne kadar dünya çapında tartışma konusu olsa da (Savolainen ve ark., 2012), böyle bir ön hazırlığın öğretmen adaylarının eğitiminde dikkat edilmesi gereken bir konudur. Macaroğlu ve ark. (2020) yaptıkları çalışmada çeşitli lisans programlarını incelemiş ve öğretmen adaylarının bireysel farklılıklara sahip öğrencilerin eğitimi için yeterli donanıma sahip olmadıklarını belirttiklerini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları ile yapılan başka bir çalışmada benzer bulguları destekleyen İlgar (2017), öğretmen adaylarının bireysel farklılıklara sahip öğrencilerle öğretimi gerçekleştirebilme konularında yetersizliklerini bildirmiştir. Diğer yandan bu araştırmanın bir diğer bulgusu olarak, öğretmen adayları özellikle alan bilgisi, kazanımlara uygun öğrenme ortamı oluşturabilme, sınıf yönetimi becerileri ve ölçme değerlendirme uygulamalarına yönelik olarak lisans öğrenimi süreçlerinin

yetersizliğine vurgu yaparak bu konulardaki kaygılarını dile getirmişlerdir. Aynı bulguyu Kızılkaya ve ark. (2019) ve Kangalgil (2014) yaptıkları çalışmalarda bulduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlarla öğretmen yetiştirme lisans programların mesleki beceri kazandırmada yetersiz kaldığını düşündürmektedir.

Öneriler teması kapsamında; yapılan çalışmada öğretmen adayları kendi lisans öğrenim süreçleri hakkında değerlendirmelerde bulunmuş ve karşılaştıkları olumsuzlukları belirterek sürecin daha iyi planlanması açısından birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Çalışmada yer alan öğretmen adayları lisans öğrenimleri sürecinde özellikle mesleğe özgü mevzuatla ilgili olarak yeterli bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların mevzuat ile ilgili bilgi yetersizliği konusundaki görüşleri, Kızılkaya ve ark. (2019) tarafından belirtilen öğretmenlerin göreve başlangıçta yaşadığı zorluklarla örtüşmektedir. Çalışmada öğretmenlerin göreve ilk başladıkları yıllarda karşılaştıkları zorluklardan bahsedilerek özlük haklarının ve sıralı amirlerin yetkilerinin bilinmediğine dikkat çekilmiştir. Bu durum, lisans programlarında mesleğe özgü mevzuat derslere yer verilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Uğraş ve ark. (2017) ve Demirhan ve ark. (2014) yaptıkları çalışmalarda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin özlük hakkı, maaş, terfi ve yöneticilerin yetkileri, e-okul sistemi gibi konular hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar mevzuat bilgisi konusuna meslek öncesi yeterince önem verilmediğini düşündürmektedir. Katılımcıların görüş bildirdiği bir diğer konu ise özellikle bireysel ve takım sporları derslerinin öğretmeye yönelik olması hakkındadır. Katılımcılar genelde ilgili branşı öğrenmeye yönelik yetiştirildikleri, branşın nasıl öğretileceği konusunda eksiklik olduğunu belirtmişlerdir. Bu konu literatürde başka bir çalışmada da ortaya çıkmış ve (Kızılkaya ve ark., 2019) öğretmen adayları, derslerde öğretmen olarak yetiştirilmekten ziyade antrenör olacakmış gibi yetiştirildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bir diğer öneride bulundukları konu ise ders içi etkileşimin daha fazla olması, interaktif bir ortam oluşturulması ve derslerin sadece öğretim elemanı odaklı olmaması konusundadır. Öğrencilerin özgüven, eleştirel düşünme, kendilerini ifade edebilme becerisi kazanabilmesi ve öğrenimin etkinliğinin artırılması için öğrenme sürecinin merkezinde olarak aktif katılımları son derece önemlidir (Ergünen ve ark., 2024). Katılımcıların sürecin etkililiğine yönelik yaptıkları diğer bir öneri ise öğrenme sürecinde uygulamaların daha fazla olması ve yapılan ölçme-değerlendirmelerin ezber yerine araştırma-sorgulamaya dönük olması hakkındadır. Derslerde daha fazla uygulama yapmak öğretmen adaylarının sınıfları ve ilgili öğretim programını bağımsız olarak yönetebilmelerini (Lim ve ark., 2018) destekleyerek meslek öncesi deneyim kazandıracaktır.

Sonuç olarak, katılımcıların görüşleri ışığında lisans öğreniminin hem mesleki bilgi ve beceri kazandırmada yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu bağlamda uzaktan öğretim metodunun verimsizliği, dersi yürüten öğretim elemanı özelinde sorunlar, ölçme-değerlendirme, sınıf yönetimi, bireysel farklılıklara uygun öğretim ortamı oluşturma konusunda bilgi ve beceri eksikliği ve dersler uygulama ve yaşantı temelli olmadığına yaşadıkları anlamlı öğrenme sorunları, mevzuat bilgisi hakkında kendilerini eksik hissetmeleri öne çıkmıştır. Bu yönü ile çalışma, öğretmen adaylarının deneyimlerine dayanarak beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programlarının mesleğe hazırlık açısından eksik yönlerini ortaya koymakta ve öğretmen yetiştirme sürecinin yeniden yapılandırılmasına yönelik somut öneriler geliştirmektedir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğretmen yetiştirme sürecinde derslerin içerik,

yöntem ve uygulama boyutlarının yeniden değerlendirilmesinin beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleğe hazırlık sürecini kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Uygulama için Öneriler

Takım ve bireysel sporlara ilişkin derslerde hareket becerisi kazandırmanın yanında öğretme becerisi de kazandırılmasının, bu açıdan ilgili lisans programındaki ders dönemleri arttırılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Ritim eğitimi ve dans ve halk oyunları gibi derslerin konu uzmanları tarafından çeşitlendirilerek verilmesi/konu içeriğinin zenginleştirilmesi değerli görülmektedir. Teori ile uygulama arasındaki bağı güçlendirmek amacı ile ölçme değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi derslerde uygulamaya dönük etkinlikler de gerçekleştirilebilir, yaparak yaşayarak öğrenmenin deneyimlenebileceği öğrenme-öğretme ortamları oluşturulabilir. Doğası gereği, öğretmenliğin uygulamaya dönük bir meslek olması nedeniyle öğretmen adaylarına bilginin kazandırılmasında ‘bilgi aktarmacı’ anlayış yerine anlamlı öğrenmeyi teşvik edecek öğretim metodolojilerinin (iş birliğine dayalı öğrenme, araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme vb.) kullanımı arttırılabilir. Mevzuat ve kariyer planlama ile mesleki gelişim fırsatları hakkında bilgi kazandırmak amacı ile lisans programlarına seçmeli ders havuzuna mevzuat bilgisi ve kariyer gelişimi gibi dersler eklenebilir. Öğrenciler arası bireysel farklılıklara uygun öğrenme ortamları oluşturabilme becerisi kazandırmak amacıyla öğretmen adaylarına alternatif öğretim metodolojileri hakkında teorik ve uygulamalı öğrenme yaşantıları kazandırılabilir. Öğretim elemanları, yetiştirmekten sorumlu oldukları öğretmen adayları ile hem iletişim hem de ders öğretimi konusunda öğretim teknolojilerini daha verimli kullanabilir hale gelmeleri için hizmet içi eğitimler planlayabilir. Öğretim elemanları ders içeriklerinin güncel olması konusunda bilgilendirilebilir. Bu bağlamda kurum içi denetimler gerçekleştirilebilir.

Gelecek Araştırmalar için Öneriler

Lisans öğrenimi sürecinin mesleki bilgi ve beceri kazandırma açısından ne düzeyde etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla gelecek çalışmaların daha geniş örneklem gruplarıyla yürütülmesi ve nitel yöntemlerin yanı sıra karma yöntem çalışmalarının gerçekleştirilmesi ilgili alan yazına katkı sağlayacaktır. Buna ek olarak, katılımcılarının lisans öğrenimlerinde belirli derslerinin uzaktan öğretim biçiminde yürütülmesi, çalışmanın önemli bir sınırlılığı olarak görülebilir. Dolayısı ile gelecek çalışmalar bu durum dikkate alınabilir. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise örneklem seçimidir. Bu çalışmanın katılımcıları, nispeten akademik açıdan daha başarılı ve derslere önemli ölçüde devam sağlamış öğretmen adaylarıdır. Dolayısı ile konu ile ilgili yapılacak çalışmalarda akademik açıdan daha heterojen gruplar belirlenebilir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırma Dizaynı MY, TB, ZG; Verilerin Toplanması MY, TB; İstatistik analiz MY, TB, ZG; Makalenin hazırlanması, MY, TB tarafından gerçekleştirilmiştir.

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Tarih: 31/05/2024

Sayı/Karar No: 2024/05

KAYNAKLAR

- Aktan, O. (2023). Özel eğitim öğretmenliği lisans öğretim programının değerlendirilmesi: Bir karma yöntem araştırması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 1-30. <https://doi.org/10.51460/baebd.1163593>
- Atanur-Başkan, G., Aydın, A., & Madden, Ö. T. (2006). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem.
- Can, E. (2019). Öğretmenlerin mesleki gelişimleri: Engeller ve öneriler. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(4), 1618-1650. <https://doi.org/10.14689/Issn.2148-2624.1.7c.4s.14m>
- Chmiliar, L. (2010) Case study surveys. İçinde A. J. Mills, G. Durepos, & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research*. Sage.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri-beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (4. Baskı), Çev. Edt.: Bütün, M., & Demir, S.B. Siyasal.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage.
- Creswell, J. W. (1994). *Research design, qualitative & quantitative approaches*. Sage.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., & Kangalgil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Dergisi*, 29(2), 57-68.
- Ergül, A. Ö. (2019). *Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergünen, Ş. Ö. Ö., Şafak, M., Altan, A. A., & Gelen, R. (2024). Öğrenci merkezli öğretim ve eğitsel ortamların tasarımına yönelik öğretmen görüşleri. *Academic Social Resources Journal*, 8(54), 3961-3969. <https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72613>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2011). *How to design and evaluate research in education (8th ed.)*. McGraw-Hill.
- Güven, S., & Uçar, M. (2021). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 99-116. <https://doi.org/10.26809/joa.6.3.08>
- Howitt, D. (2019). *Introduction to qualitative research methods in psychology*. Pearson.
- Ismailos, L., Gallagher, T., Bennett, S., & Li, X. (2022). Pre-service and in-service teachers' attitudes and self-efficacy beliefs with regards to inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 26(2), 175-191. <https://doi.org/10.1080/13603116.2019.1642402>
- İlgar, Ş (2017). Öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilerle ilgili farkındalığının incelenmesi (İÜ Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi örneği). *HAYEF Journal of Education*, 14(1), 313-338.
- İra, N. (2004). Sistem olarak okul. İçinde C. Celep (Ed.), *Meslek olarak öğretmenlik*. Anı.
- Kana, F. A., Elif, A., Kana, H. Z., & Elkıran, Y. M. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitim programı okuryazarlık düzeyleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 80(6), 233-245. <https://doi.org/10.16992/ASOS.14202>
- Kangalgil, M (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine katılma ve sahip oluş derecelerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 94-103.
- Kızılkaya Namlı, A., & Temel, C. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi ve program önerisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(1), 321-351.
- Kozikoğlu, İ., & Senemoğlu, N. (2018). Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler: Nitel bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 341-371. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s16m>
- Lim, W., Son, J. W., & Kim, D. J. (2018). Understanding preservice teacher skills to construct lesson plans. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 16, 519-538. <https://doi.org/10.1007/s10763-016-9783-1>
- Macaroğlu Akgül, E., & Mertoğlu, H. (2020). Öğretmen yetiştirme programlarında otizm farkındalığı: Fen bilgisi eğitimi örneği. *Journal of Individual Differences in Education*, 2(1), 31-41.

- Merriam, S.B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Çev. Edt.: Turan, S. Nobel.
- MEB. (2018). *Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5-8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Neuman, W. L., & Robson, K. (2014). *Basics of social research*. Pearson.
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı. (2025). 2025 Özel Yetenek Sınavı (ÖZYES) kılavuzu. Erişildi 18 Mart 2025, <https://www.osym.gov.tr/TR.33358/2025-ozyes-kilavuz-ve-basvuru-bilgileri.html>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Çev. Edt.: Bütün, M., & Demir, S.B. Pegem.
- Sağın, A. E., & Karabulut, Ö. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin aldıkları hizmet öncesi eğitime ilişkin algılarının belirlenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 121-133. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.728004>
- Savolainen, H., Engelbrecht, P., Nel, M., & Malinen, O. P. (2012). Understanding teachers' attitudes and self-efficacy in inclusive education: Implications for pre-service and in-service teacher education. *European Journal of Special Needs Education*, 27(1), 51-68. <https://doi.org/10.1080/08856257.2011.613603>
- SHAPE America. (2017). *National standards for initial physical education teacher education*. Society of Health and Physical Educators. Erişildi 7 Ağustos 2025, <https://www.shapeamerica.org/standards/pe/>
- Şener, B., & Tanrısever, C. (2021). Konaklama öğretmenlerinin özel eğitim alanında zorlandığı konular, MEB'e ve eğitim fakültelerine öneriler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 181-219.
- Uğraş, S. (2018). Beden eğitimi öğretmenleri kendilerini hangi konularda yetersiz hissediyor? *Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Uğraş, S., & Güllü, M. (2019). Beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinin yeterliliği ile ilgili öğretmen görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 57-65. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.429116>
- Uğraş, S., Güllü, M., Eroğlu, E., & Özen, G. (2017). *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 8-20. <https://doi.org/10.22396/sbd.2017.27>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. Baskı)*. Seçkin.
- Yılmaz, A., & Esentürk, O. K. (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik algılarının karma araştırma yaklaşımıyla incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 707-741. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/60215/874913>
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-YetistirmeLisans-Programlari/Beden_Egitimi_ve_Spor_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

